

گزارش سومین کنگره سازمان ملل متحد درباره

مانعت از جرم و درمان بزه کاران

در اجرای چهارصد و پانزدهمین تصمیم مجمع عمومی سازمان ملل متحد سازمان ملل متحد هر پنج سال یکبار برای مسائل اجتماعی و علمی کنگره‌ای تشکیل میدهد و سومین کنگره پنج‌ساله در نهم اگوست ۱۹۶۵ در شهر استکهلم پایتخت سوئد تشکیل یافت. دولت سوئد برای تشکیل این کنگره از هیچگونه مساعدت و همکاری مضایقه نکرد و برای شرکت کنندگان در این کنگره تسهیلاتی فراهم آورد. این کنگره صرفاً جنبه‌ای علمی و فنی داشت و شرکت کنندگان خواه نماینده دولت خود بودند و خواه نماینده سازمان‌های غیر دولتی یا مستقل اگر مطلبی میگفتند آن مطلب عقیده علمی و فنی خود آنان بشمار می‌آمد و حق هم همین بود زیرا کسانی که در این کنفرانس شرکت کرده بودند از مشاهیر علمای حقوق مخصوصاً حقوق جزاء و کارشناسان روانشناسی و روان پزشکی بودند. هدف اساسی کنگره این بود که با توجه به پیشرفت‌های علمی و فنی در زمینه مبارزه با بزه کاری تدبیری برای اصلاح روش و برنامه این مبارزه بیندیشد.

موضوع بحث کنگره جلوگیری از جرم بود ولی این موضوع به معنایی وسیع و اعم در نظر گرفته شده بود بنحوی که هم فعالیت‌های اجتماعی را در جهتی وسیع شامل میشد و هم تدابیری خاصی برای جلوگیری از جرم.

برنامه کنگره بدین قرار بود. کمیته مشورتی کارشناسان مبارزه با جرم بنا به توصیه دبیرکل سازمان ملل متحد مطالب اساسی برنامه کنگره را طرح کرده بودند. این مطالب عبارت بودند از:

۱ - تحولات اجتماعی و بزه کاری.

۲ - نیروهای اجتماعی و جلوگیری از جرم (با توجه خاص به وظیفه جامعه

خانواده و تسهیلات آموزشی).

- ۳ - وظیفه جامعه در جلوگیری از جرم (با توجه خاص به طرح و اجرای برنامه های بهداشتی و انتظامی و اجتماعی).
- ۴ - طرق مبارزه با تکرار جرم (با توجه خاص به شرایط ناسازگار توقف احتیاطی برای محاکمه و نا برابری در اجرای عدالت).
- ۵ - آزادی آزمایشی (مخصوصاً آزادی آزمایشی بزرگ سالان) تدابیر غیر رسمی دیگر.
- ۶ - ممانعت خاص و تدبیر درمانی برای جوانان مجرم.

* * *

بدیهی است در کنگره ای که هزار شرکت کننده رسمی دارد همه شرکت کنندگان نمیتوانند برای بیان عقیده علمی و فنی خود مجالی بیابند و وظیفه اکثر شرکت کنندگان بدان محدود میشود که با استماع عقیده عالمان فن بر ذخائر و معلومات علمی خود بیفزایند و درصد دخالت در بحث و فحص برنمایند ولی اگر هیئت مدیره کنگره لازم میدید که از نتیجه طرح یا از وضع خاص کشوری با خبر شود نماینده آن کشور را به شرکت در بحث دعوت میکرد و برای آنکه نمایندگان دولتها و سازمان های مختلف بتوانند عقائد خود را بگویند هرناطقی بیش از پنج دقیقه حق سخنرانی نداشت.

دبیرخانه سازمان ملل متحد برای آنکه زمینه بحث فراهم باشد برای هر یک از ۶ موضوع مذکور فوق مقاله ای تهیه کرده در دسترس شرکت کنندگان گذاشته بود. این مقاله ها را عده از کارشناسان بین المللی و علمای حقوق و علم الاجتماع در باره مطالب برنامه کنگره نوشته بودند و ما در این گزارش خلاصه یک چند از آنها را ذکر میکنیم.

برای آنکه کنگره بکار خود بهتر ادامه دهد موضوع برنامه به همان شش قسمت مذکور در فوق تقسیم شد و هرتالاری برای بحث در باره یک قسمت از برنامه اختصاص یافت. و شرکت کنندگان ناچار به ۶ دسته شدند و هر دسته ای در یکی از تالارها حضور می یافت. سازمان ملل توجه کرده بود که شرکت کنندگان در بیش از سه قسمت شرکت نکنند ولی عملاً برای کسیکه مشتاق تحقیق و مطالعه بود شرکت در بیش از یک یا دو قسمت مقدور نبود. در جلسه نهائی مخبر قسمت

خلاصه نتیجه بحث و فحوص شرکت کنندگان را برای تصویب به مجمع عمومی کنگره تقدیم کرد و مجمع عمومی نیز نتیجه آن گزارش ها را پذیرفت و بدولت های عضو سازمان ملل متحد اجرای آن ها را توصیه کرد .

از طرف دولت ایران جناب آقای دکتر غلامحسین خوش بین ، جناب آقای دکتر محمدعلی هدایتی و جناب آقای مسعود هدایت و جناب آقای دکتر مهذب سرکار خانم صفیه فیروز و این بنده شرکت داشتیم . ناگفته نگذاریم که شرکت کنندگان هیچگاه مجاز نبودند که سیاست یا نظر دولت خود را بیان کنند یا از آن به دفاع بپردازند آنچه شرکت کننده بر عهده داشت بیان عقیده علمی خود اودر باره موضوع مورد بحث بود . اینک مطالب هریک از شش کمیسیون .

مطالب کمیسیون یک - تحول اجتماعی و جرم

۱ - ماهیت تحول اجتماعی :

الف - وظیفه و شرایط تدوین قانون در زمان تحول جامعه .
ب - فائده مجازات متخلف از قواعد رفتار در جامعه و بیان قاعده رفتار در جامعه .

ج - مسئله دسته های اقلیت که اخلاقی و رفتاری مختلف دارند .

د - مسائلی که بر اثر تغییر اخلاق و رفتار جنسی بمیان می آید .

۲ - تحول اجتماعی و نظارت اجتماعی :

الف - تغییر نحوه نظارتی که از طرف خانواده و مدرسه اعمال میشود .

ب - تغییر در ارزش های اخلاقی جامعه .

ج - فائده و امکان گنجاندن مفاهیم اخلاقی مطلوب در قانون و بکاربردن

قانون بعنوان مهمترین وسیله نظارت اجتماعی .

۳ - جرم در جامعه تحول و طرق ممکن ممانعت از جرم :

الف - تورم میزان جرائم بر اثر قوانین کهنه و تدوین بیش از اندازه قوانین

تازه .

ب - مسائل مربوط به علائم بودن قانون و انطباق آن با حوائج جامعه ای

که بسرعت تغییر می یابد .

ج - تشخیص بین تخلفات فنی و اعمالی که معمولاً جرم شناخته شده است

و مطلوب بودن تأسیس محاکمی اختصاصی برای تخلفات فنی.
 د - انواع جدید جرم - افزایش فرصت‌هایی ارتکاب جرائمی را که ممکن
 میکند که تاکنون مجهول بوده است.

ه - جرائم یقه سپیدان - زیان این جرائم و نفوذ مفسده آمیز آنها.

و - فردی کردن عدالت امکانات و مشکلات اینکار.

ز - تعیین هدف‌هایی برای جوانان.

مطالب کمیسیون نیروهای اجتماعی و سماعت از جرم

۱ - وظیفه عامه مردم :

الف - شرکت مردم در اجرای قانون و اجرای عدالت.

ب - تعیین عقیده عامه نسبت به طرح‌های دفاع اجتماعی و برنامه‌ها و
 تطبیق احتمالی این برنامه‌ها با عقاید عامه.

ج - استفاده از تبلیغات دسته جمعی برای آماده کردن عقاید عمومی.

د - استفاده از مردم برای برنامه‌های درمانی.

۲ - خانواده :

الف - خانواده متغیر و تغییر یافته و آثار آن در زمینه دفاع اجتماعی.

ب - حمایت از اطفالی که خانواده خود را ترک کرده‌اند و یا خانواده

آنان را ترک کرده است.

ج - وظیفه خانواده در آموختن مفاهیم اخلاقی به نوجوانان و هدایت و

جوانان در راه قبول مسئولیت بزرگ سالان.

د - مسئولیت قانونی والدین برای جرائم اطفال خود.

۳ - تعلیم و تربیت :

الف - وظیفه مدرسه در سماعت از جرائم اطفال . گزارشی از تغییراتی

که در این وظیفه راه یافته است.

ب - نوع تعلیم در مدرسه و محدودیت ناشی از آن.

ج - طرح برنامه‌های آموزشی با توجه به تعلیم و تلفیق ارزش‌های مدنی .

د - نزدیک کردن مدرسه و خدمات طبی و روانشناسی.

ه - برنامه‌های آموزشی خارج از مدرسه.

۴ - کار و حرفه :

الف - طرح استخدام دسته جمعی نوجوانان بیکار فایده و محدودیتهای این طرح.

ب - شرکت نوجوانان در مشاغل مخصوصاً مشاغل فنی و راهنمایی حرفه‌ای و خدمات محل‌یابی.

ج - راهنمایی حرفه‌ای و کاریابی برای گروه نوجوانان.

د - مشاغلی که از نظر جامعه خطرناک است.

فعالیت جامعه در راه سماعت از جرم

۱ - هدف و طرح فعالیت جامعه در راه سماعت از جرم :

الف - آثار برنامه‌های فعالیت در سازمان و وظیفه و نحوه‌های زندگی جامعه.

ب - تأثیر برنامه‌های فعالیت غیرمستقیم و دسته‌جمعی در سماعت از جرم.

ج - وظیفه یک هیئت مرکزی در طرح و اجراء برنامه‌های سماعت از جرم

در کشور.

د - همکاری مقامات رسمی جامعه برای سماعت از جرم یا برنامه‌های

مقامات غیر رسمی جامعه.

ه - استخدام کارمندان برای برنامه‌های جامعه و وظیفه داوطلبان برای

بر آوردن حوائج این کارمندان.

۲ - خدمات طبی و پلیس و اجتماعی :

الف - وظیفه طب و روانشناسی در سماعت از جرم و نتایج اعتراف این

وظیفه.

ب - تشکیل مؤسسات طبی و روانشناسی چنانکه از عده معدود طب

روانشناس حداکثر استفاده بشود.

ج - ابتکار در درمان مجرمان از طریق طب روانی.

د - دخالت پلیس در اعمال ممانعتی مانند تهیه خدمات راهنمایی و تفریح

که عرفاً از وظیفه پلیس خارج بوده است.

ه - همکاری پلیس و جامعه و دخالت مردم در کار پلیس.

و - طرز جدید اجرای قانون از طرف پلیس در زمینه توسعه آن دسته از

محدودیت‌های قانونی که تخلف از آنها جرم نیست و حوائجی که زندگی جدید بمیان آورده است.

ز - وظیفه پلیس در طرح سیاست دفاع اجتماعی.

ح - تخصصی بودن خدمات اجتماعی که برای ممانعت از جرم لازم است

ط - برنامه‌های رسمی و غیر رسمی برای اطفال و جوانانی که در معرض خطر ارتکاب جرم هستند.

ی - استفاده از کارمندان غیر حرفه‌ای برای اجرای برنامه‌های خدمات اجتماعی که بنام دفاع اجتماعی مقرر میشود.

طرق مبارزه با تکرار جرم

۱ - ملاحظات سیاسی در ممانعت از تکرار جرم :

الف - دسته‌های بزرگ ناسازمان اجتماعی (مبتلایان به الکل - مواد مخدره و لگردان ، منحرفان جنسی) و مجرمان جرائم ناشی از بی‌احتیاطی (جرائم رانندگی) از نظر حقوق جزا و آثار آن در مسئله تکرار جرم.

ب - اعتماد بی‌اندازه به زندان با آنکه تدابیر درمانی دیگر ممکن است در دسترس باشد میتواند جانشین زندان شود.

ج - عوامل جرم را که بازندان همراه است.

د - ملاحظات سیاسی در باره رفتار مجرمان دفعه اول و مجرمان غیر خطرناک

۲ - عوامل جرم را در توقیف قبل از محاکمه مجرمان :

الف - مسائل ناشی از طولانی شدن دوره توقیف و شرایط طبیعی توقیف

گاه‌ها .

ب - مسائل مربوط به کارمندان توقیف گاه‌ها و نحوه توقیف - لزوم وعدم

لزوم برنامه‌های مربوط به اعاده حیثیت در دوران توقیف.

ج - دسته بندی یکنواخت توقیف شدگان .

د - توقیف اطفال و نوجوانان .

ه - تعدی پلیس در دوران توقیف .

۳ - عدم تساوی در اجرای عدالت :

الف - توقیف با تبعیض و نتایج آن .

ب - تأمین و اثر منفی آن در توانگر و درویش ، چه میتواند جانشین تأمین بشود .

ج - محاکمه و سرافکنندگی آن برای کسانی که نمیتوانند و کیلی شایسته داشته باشند .

د - تفاوت در نحوه حکم .

ه - چاره ای برای هم آهنگ کردن نحوه حکم - نمونه ای برای احکام راهنمایی در حکم برای قضات . کنفرانسی در باره حکم برای قضات .

آزادی آزمایشی و تدابیر غیر رسمی دیگر

۱ - ملاحظات سیاسی درباره درمان های غیر رسمی :

الف - برداشتن تفاوت درمان رسمی و غیر رسمی و پیدایش درمانی مستمر .

ب - مطلوب بودن تأسیس یک بنگاه واحد برای بررسی مسائل درمانی .

ج - وارد کردن حبس در آزادی آزمایشی و مسائلی که اینکار از نظر

نماینده آزادی آزمایشی مجرم که تربیب او ممکن است مشوش شود بمیان میآورد .

د - هزینه تدابیر غیررسمی نسبت به تدابیر رسمی .

۲ - انواع و فائده آزادی آزمایشی :

الف - انواع مختلف آزادی آزمایشی برحسب تناسب آن با حال مجرم ،

نوع آنگلوسا کسون و اروپا آزادی آزمایشی داوطلبی .

ب - انتخاب بزه کاران برای آزادی آزمایشی . رجحان قضائی و شرائط

قانونی .

ج - تحقیق قبل از حکم ماهیت آن و موضوع محرمانه بودن آن .

د - شرائط دستور آزادی آزمایشی .

ه - نظارت استفاده از داوطلبان دروظایف نظارت .

۳ - موانع تأسیس یا توسعه آزادی آزمایشی :

الف - کراهت قوه قضائیه از بکار بردن تدبیری که بنظر ملایم میآید .

عدم مهارت پاره ای از مقامات صادرکننده حکم .

ب - وضع افکار عمومی .

ج - فقدان کارمندان مجرب .

ع - تدابیر غیررسمی به استثناء آزادی آزمایشی و تأثیر آنها در سماعت از

تکرار جرم :

الف - آزادی آزمایشی از ناحیه دادسرا.

ب - حکم معلق یا مشروط.

ج - جریمه و انواع آن.

د - کار خارج از زندان درحالیکه کارگر محکوم حکم جزائی است.

ه - بازگرداندن به خانه.

سماعت و تدابیر درمانی خاص برای نوجوانان

۱ - جرم و نوجوانان :

الف - افزایش ظاهری جرم نوجوانان علی‌رغم برنامه‌های روز افزون

اجتماعی برای نوجوانان.

ب - شکست برنامه‌های تکمیل توسعه در راه ارشاد و تأثیر در نوجوانانی

که از لحاظ اجتماعی منحرف هستند و امکان اینگونه برنامه‌ها با عمیق کردن فاصله

بین این نوجوانان و دیگران بتواند اثری زیان‌بخش داشته باشد.

ج - امکان پیدایش زمینه‌ای جرم خیز بر اثر انحراف تدریجی نوجوانان از

هدفهائی که نمیتوانند بآنها رسید.

د - لزوم شناسائی عمیق و کامل نوجوانان که این شناسائی به توسعه و

تکامل ملی مدد خواهد کرد و اتخاذ تدابیری برای مبارزه با عوامل جرم زای

محیط آنان.

ه - برنامه‌های تکمیلی و وابسته بیکدیگر برای نوجوانان و صلاح بودن

سپردن امور مربوط به رهبری نوجوانان و برنامه‌های آنان به وزارتخانه‌ای واحدیا

یک اداره دولتی.

و - صلاح بودن اعمال نظارت از طرف این اداره بر تدابیر اعاده حیثیتی

که در باره پاره‌ای از نوجوانان بالغ مجرم اجراء میشود.

۲ - تدابیر سماعتی کلی :

الف - طرح چند هدفی بمنظور جلب نوجوانان بالغ بیکار و بدین‌طریق تقلیل

احتمالی جرم.

ب - میزان اجباری که برای واداشت نوجوانان بالغ بیکار برای قبول این طرح چند هدفی مجاز است.

ج - طرق شریک کردن نوجوانان در تدوین و اجرای برنامه های سماعتی بنحویکه آنها را بخود علاقمند کند.

۳ - تدبیر سماعتی خاص :

الف - لزوم درمانی خاص برای نوجوانان بالغ.

ب - مطلوب بودن طرح تدابیر خاص در محکمه برای رفتار با نوجوانان

بالغ.

۴ - تدابیر درمانی خاص :

الف - آثار زندان معمولی در نوجوانان بالغ مجرم تدابیر دیگر بجای

زندان.

ب - مؤسسات خاص برای نوجوانانی که درمانی طولانی برای آنان لازم

است.

ج - طرح برنامه های درمانی با توجه به نضج طبیعی نوجوانانی بالغ غیر

مجرم.

د - صلاح بودن وضع یک دوره قیاموت اجباری برای نوجوانانی که از

کانون اصلاح مرخص میشوند. علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی